

आदिवासी विकास विभागाच्या आश्रमशाळा
संहिता मधील नियम २.६१ मध्ये सुधारणा
करण्याबाबत..

महाराष्ट्र शासन

आदिवासी विकास विभाग

शासन निर्णय क्रमांक: अआशा-२०१३/प्र.क्र.१८८/का.११

मादाम कामा रोड, हुतात्मा राजगुरु चौक

मंत्रालय विस्तार भवन, मुंबई - ४०० ०३

तारीख: २५ नोव्हेंबर, २०१३

वाचा —

१. शासन निर्णय शालेय शिक्षण व क्रीडा विभाग क्र. माशाह-२०११/(२१०/११)/मशि-३,
दिनांक १७ फेब्रुवारी, २०१२

प्रस्तावना —

आदिवासी विकास विभागाच्या "आश्रमशाळा संहितेतील" नियमातील तरतूदीनुसार स्वयंसेवी संस्थाना अनुदानित आश्रमशाळा सुरु करण्याची परवानगी देण्यात येते. ज्या व्यवस्थापनास आश्रमशाळा सुरु करण्यासाठी शासनाने परवानगी दिलेली आहे. त्या व्यवस्थापनेत बदल करावयाचा झाल्यास त्याबाबतची तरतूद आश्रमशाळा संहितेतील नियम २.६१ मध्ये करण्यात आलेली आहे. सदर नियमात करण्यात आलेली तरतूद ही ढोबळ आणि संक्षिप्त स्वरूपाची आहे. त्यामुळे वरील संदर्भ क्र.१ मधील नमूद केलेल्या शालेय शिक्षण व क्रीडा विभागाच्या दि. १७/२/२०१३ च्या शासन निर्णयाच्या धर्तीवर आश्रमशाळा संहितेच्या नियम २.६१ मध्ये सुधारणा करण्याची बाब शासनाच्या विचाराधीन होती.

शासन निर्णय—

आदिवासी विकास विभागांतर्गत अनुदानित आश्रमशाळा व्यवस्थापन बदलाबाबत आश्रमशाळा संहिता नियम क्रमांक २.६१ मधील प्रचलित तरतूदी अधिक्रमित करुन पुढीलप्रमाणे सुधारणा करण्यास शासनाची मान्यता देण्यात येत आहे :-

नियम :२.६१(१) प्रत्येक आश्रमशाळा व्यवस्थापन बदलास शासन मान्यता आवश्यक राहिल.

नियम:२.६१ (२) शासनाने आश्रमशाळा व्यवस्थापन बदलास दिलेली परवानगी लगतच्या नवीन शैक्षणिक वर्षापासून लागू राहिल.

नियम:२.६१(३) मुंबई सार्वजनिक विश्वस्त व्यवस्था अधिनियम, १९५० चे कलम ३६ अन्वये व्यवस्थापन बदल प्रस्तावास धर्मादास आयुक्त यांची पूर्वपरवानगी आवश्यक राहिल.

नियम : २.६१(४) जेव्हा आश्रमशाळेच्या व्यवस्थापनात बदल करण्याचे योजिले असेल तेव्हा संबंधित अपर आयुक्त, आदिवासी विकास यांची पूर्वपरवानगी मिळविणे आवश्यक आहे.

नियम : २.६१(५) ज्या दोन शैक्षणिक संस्था, व्यवस्थापनात बदल प्रक्रियेत समाविष्ट होतील त्या शैक्षणिक संस्था नोंदणी अधिनियम, १८६० व मुंबई सार्वजनिक विश्वस्त व्यवस्था अधिनियम, १९५० नुसार नोंदणीकृत असणे आवश्यक आहे. सदर ठरावावर दोन्ही शैक्षणिक संस्थांच्या व्यवस्थापनाच्या सर्व सदस्यांच्या स्वाक्ष-या असणे आवश्यक राहिल. तसेच व्यवस्थापन बदलाबाबत सदर शैक्षणिक संस्थांच्या सदस्यांमध्ये कोणतेही मतभेद नसल्याचे प्रमाणपत्र संबंधित अपर आयुक्त, आदिवासी विकास यांचेकडे सादर करणे आवश्यक राहिल.

नियम : २.६१(६) आश्रमशाळा व्यवस्थापन बदलाबाबत खालील कार्यपद्धतीचा अवलंब करावा.

२.६१ (६)(अ) धर्मादाय आयुक्त व संबंधित अपर आयुक्त यांचेकडून पूर्वपरवानगी मिळाल्यानंतर व्यवस्थापन बदल प्रक्रियेत समाविष्ट होणा-या दोन्ही शैक्षणिक संस्थांनी (व्यवस्थापन बदलास इच्छुक शैक्षणिक संस्था व व्यवस्थापन ताब्यात घेणारी शैक्षणिक संस्था) स्वखर्चाने संबंधित जिल्ह्यांतील सर्वाधिक खपाच्या दोन मराठी वर्तमानपत्रात व राज्य स्तरावर खप असणा-या एका मराठी वर्तमानपत्रात उक्त व्यवस्थापन बदलाबाबत जाहीर प्रसिध्दी द्यावी. आश्रमशाळा परिसरातील नागरिक, संबंधित आश्रमशाळेची विद्यार्थी व त्यांचे पालक, संबंधित आश्रमशाळेचे शिक्षक/शिक्षकेत्तर कर्मचारी, परिसरातील इतर आश्रमशाळा यांनी उक्त व्यवस्थापन बदलाबाबत आपल्या हरकती व सूचना संबंधित अपर आयुक्त कार्यालयाकडे वर्तमानपत्रात जाहीर प्रसिध्दी झाल्याच्या दिनांकापासून पंधरा दिवसांचे आत पोहचतील अशा रितीने पाठविण्याबाबत जाहिरातीत नमूद करावे.

(ब) अपर आयुक्त, आदिवासी विकास यांच्या निर्देशानुसार आश्रमशाळा बदलाच्या कारणाबाबत संबंधित प्रकल्प अधिकारी यांनी चौकशी करावी व स्वयंस्पष्ट अभिप्रायासह प्रस्ताव अपर आयुक्त, आदिवासी विकास यांना सादर करावा. सदर प्रस्तावात परिशिष्ट-"अ" मधील सर्व बाबींची व कागदपत्रांची पूर्तता करणे आवश्यक आहे.

(क) व्यवस्थापन बदलाबाबतच्या संदर्भात प्राप्त झालेल्या सर्व हरकती व सूचना विचारात घेऊन अपर आयुक्त, आदिवासी विकास यांनी सुनावणी घ्यावी व आपल्या स्वयंस्पष्ट अभिप्रायासह प्रस्ताव आयुक्त (आदिवासी विकास), नाशिक यांचेमार्फत शासनास सादर करावा.

(ड) आयुक्त, आदिवासी विकास, आयुक्तालय, महाराष्ट्र राज्य नाशिक यांच्याकडून प्राप्त प्रस्तावांवर आदिवासी विद्यार्थ्यांचे शैक्षणिक हित विचारात घेऊन आश्रमशाळा व्यवस्थापन बदलाबाबत शासन स्तरावरून निर्णय घेण्यात येईल. अशी शासन स्तरावर परवानगी मिळाल्यानंतर अपर आयुक्त, आदिवासी विकास यांनी ३० दिवसांचे आत व्यवस्थापन बदलाचे आदेश निर्गमित करावेत.

२. सदर तरतुदी हया शासनाकडे यापूर्वी प्राप्त झालेल्या तथापि ज्या प्रकरणांवर अद्याप निर्णय झालेला नाही त्या प्रकरणांनाही लागू राहील.

सदर शासन निर्णय महाराष्ट्र शासनाच्या www.maharashtra.gov.in या संकेतस्थळावर उपलब्ध करण्यात आला असून त्याचा संकेतांक २०१३११२५१६२६३१८४२४ असा आहे. हा आदेश डिजीटल स्वाक्षरीने साक्षांकित करून काढण्यात येत आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने.

(अ. कों. आहिरे)

कार्यासन अधिकारी

प्रत,

१. मा.मंत्री (आदिवासी विकास) यांचे खाजगी सचिव, यांना माहितीस्तव.
२. मा. राज्यमंत्री (आदिवासी विकास) यांचे खाजगी सचिव यांना माहितीस्तव
३. आयुक्त, आदिवासी विकास, महाराष्ट्र राज्य, नाशिक
४. सर्व अपर आयुक्त, आदिवासी विकास
५. सर्व प्रकल्प अधिकारी, एकात्मिक आदिवासी विकास प्रकल्प
६. निवड नस्ती (का.११)

शासन निर्णय क्र.अआशा- २०१३/ प्र.क्र. १८८ /का.११ दिनांक ऑक्टोबर,२०१३ चे सहपत्र.

परिशिष्ट-अ

१. दोन्ही संस्थांच्या ठरावाची प्रत (सर्व सदस्यांच्या स्वाक्षरीसह)
२. व्यवस्थापन बदलास इच्छूक दोन्ही शैक्षणिक संस्थेच्या सचिव व अध्यक्ष यांचे साक्षांकित छायाचित्रासह स्वाक्षरीचे नमुने याबाबतचे शपथपत्र
३. दोन्ही संस्थांचे संस्था नोंदणी प्रमाणपत्र
४. दोन्ही संस्थांच्या घटनांच्या प्रती व कार्यकारी मंडळाची यादी.
५. परिशिष्ट-१ (दोन्ही संस्थांचे)
६. शिक्षक/शिक्षकेत्तर कर्मचारी संमती पत्रे.
७. शाळा व्यवस्थापन बदलाबाबत वर्तमान पत्रात प्रसिध्द केलेली जाहीर नोटीस.(वर्तमानपत्रातील कात्रणाच्या मूळ प्रती)
८. प्राप्त झालेल्या हरकती/सूचना
९. दोन्ही संस्थांचे करारपत्र
१०. धर्मादाय आयुक्तांचे ना-हरकत प्रमाणपत्र.
११. मूळ संस्थेची मालमत्ता (फर्निचर व इतर वस्तू) कोणाकडे ठेवण्यात येणार आहे व कोणत्या अटीवर यांच्यासंदर्भात शपथपत्र.
१२. संस्था हस्तांतरणाची कारणे कोणती
१३. संस्थेच्या आर्थिक व्यवहाराबाबत नोटलाईज करारपत्र (रु.१००/- च्या स्टॅप पेपरवर असावे.)
१४. शाळेस नवीन संस्थेकडून पुरेशा भौतिक सुविधा पुरविण्याबाबत शपथपत्र.
१५. ज्या अटीवर जुन्या संस्थेस परवानगी दिलेली आहे, त्यानुसार नवीन संस्थेकडे शाळा गेल्यानंतर त्या अटींमध्ये बदल होणार नाही यासंदर्भात शपथपत्र.
१६. शाळेच्या परवानगी पत्राची/मान्यता पत्राची प्रत तसेच अतिरिक्त तुकड्या व जादा तुकड्या मान्यतेच्या प्रती.
१७. नवीन संस्थेची आर्थिक स्थिती दर्शविणारी कागदपत्रे.
१८. नवीन संस्थेमार्फत अन्य शाळा चालविण्यात येत असतील तर त्यांची नांव, पत्त्यांसह यादी.
१९. नवीन संस्थेमार्फत चालविण्यात येणा-या शाळांपैकी एखाद्या शाळेची मान्यता काढून घेतलेली आहे काय ? किंवा सदर संस्थेबाबत तक्रारी आहेत काय ? याबाबत अपर आयुक्त यांचे स्पष्ट अभिप्राय.
२०. शाळेचा शाळेच्या व्यवस्थापन बदलापूर्वीचा तपासणी अहवाल.

२१. विभागीय शिक्षण मंडळाकडून शाळेस इंडेक्स नंबर मिळाल्याच्या पत्राची प्रत.
२२. व्यवस्थापन बदल प्रक्रियेत समाविष्ट होणा-या दोन्ही शैक्षणिक संस्थांचे कोणत्याही विषयाबाबत कोणत्याही न्यायालयात न्यायप्रविष्ट प्रकरण प्रलंबित नसल्याबाबतचे प्रमाणपत्र.ॉ
23. व्यवस्थापन बदलास इच्छुक संस्थेने मूळ शाळेचे सर्व अभिलेख (विद्यार्थी व कर्मचारी यांच्याबाबतचे) व्यवस्थापन ताब्यात घेणा-या संस्थेस हस्तांतरित करण्याबाबतचे शपथपत्र.